

Wykorzystanie narzędzi wynikających z ustawy o rewitalizacji

Spotkanie edukacyjne
Mielno, 7-8 października 2020

Andrzej Brzozowy i Rajmund Ryś (Konsorcjum PROJEKTY MIEJSKIE)
oraz Zespół ds. rewitalizacji UMWZ

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

1

O nas

Szkolenie poprowadzą:

Andrzej Brzozowy – doradca w zakresie rozwoju terytorialnego (polityka miejska, rewitalizacja, rozwój regionalny, rozwój lokalny) oraz funduszy europejskich.

Rajmund (Kuba) Ryś – ekspert w zakresie polityki miejskiej, rewitalizacji, planowania przestrzennego, transportu i mobilności oraz procesu inwestycyjnego.

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

2

**Wytyczne Ministerstwa Rozwoju z Głównym Inspektorem Sanitarnym
dla organizatorów spotkań w trakcie epidemii **SARS-CoV-2****

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

3

PROGRAM – I dzień

10.00 – 12.30 BLOK I Zapoznanie się, omówienie zasad szkolenia

Ćwiczenie *Creatio Urbi* - przestrzeń fizyczna

Podstawy prawne procesu rewitalizacji, elementy systemu rewitalizacji w Polsce

12.30 – 12.45 Przerwa kawowa

12.45 – 14.15 BLOK II *Creatio Urbi* - przestrzeń osobista i społeczna

Skutki prawne przyjęcia Programu Rewitalizacji i GPR oraz struktura GPR

14.15 – 15.00 Przerwa obiadowa

15.00 – 16.30 BLOK III Analiza programów rewitalizacji, problemy we wdrażaniu programów, dobre i złe praktyki

Creatio Urbi - przestrzeń kulturowa

16.30 – 16.45 Przerwa kawowa

16.45 – 18.00 BLOK IV Przejście z LPR na GPR w praktyce

Podsumowanie I dnia

18.00 - 19.00 Dodatkowo: Indywidualne konsultacje

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

4

PROGRAM – II dzień

- 8.30 – 10.15 BLOK I** Procedura opracowania GPR, wymagania ustawy o rewitalizacji w zakresie konsultacji społecznych
Spojrzenie do własnych programów rewitalizacji – Wnioski z procesów konsultacyjnych w kontekście wymagań ustawy o rewitalizacji
- 10.15 – 10.30 Przerwa kawowa**
- 10.30 – 12.15 BLOK II** Narzędzia wynikające z ustawy o rewitalizacji, aspekty proceduralno-formalne przygotowania i uchwalenia SSR i MPR
Spojrzenie do własnych programów rewitalizacji – Czy w odniesieniu do zawartych w nich przedsięwzięć narzędzia ustawy o rewitalizacji mogłyby pomóc w ich realizacji?
- 12.15 – 12.30 Przerwa kawowa**
- 12.30 – 14.15 BLOK III** Poszukiwanie możliwości jak najefektywniejszego wykorzystania narzędzi ustawy o rewitalizacji w mieście X
Rola Komitetu Rewitalizacji w procedurze opracowania i uchwalania GPR
- 14.15 – 15.00 Przerwa obiadowa**
- 15.00 – 16.15 BLOK IV** Krajowy Zasób Nieruchomości a rewitalizacja
Aktywna polityka przestrzenna i gospodarka nieruchomościami a rewitalizacja
Spojrzenie na własną gminę – Jakże w gminach występują problemy przestrzenne (nie tylko w obszarze rewitalizacji)? Czy narzędzia ustawy o rewitalizacji mogłyby pomóc w ich rozwiązywaniu?
Podsumowanie II dnia szkolenia
- 16.30 - 17.30** Dodatkowo: Indywidualne konsultacje

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

5

DZIEŃ PIERWSZY

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

6

**... a
co to
w ogóle
jest
ta cała
rewitalizacja?**

7

Creatio Urbi – tworzenie miasta

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

8

Przestrzeń wielowarstwowa

CZĘŚĆ I: Przestrzeń fizyczna: konstrukcje, formy, funkcje...

CZĘŚĆ II: Przestrzeń osobista: wspomnienia, przeżycia zakorzenienie, tożsamość...

CZĘŚĆ III: Przestrzeń społeczna: włączenie, spójność, wspólnota, kapitał społeczny...

CZĘŚĆ IV: Przestrzeń kulturowa: wartości, symbole, dziedzictwo, kreatywność...

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

9

Przestrzeń fizyczna: konstrukcje, formy, funkcje...

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

10

Przestrzeń wielowarstwowa...

CREATIO URBI – Tworzenie Miasta.

- Podzielimy się na około 5-osobowe stałe zespoły.
- Każdy zespół dostanie arkusz, na którym będziemy tworzyć plan fragmentu miasta w skali 1:500 – przestrzeń życia dla około 1200 mieszkańców.
- Bok pola siatki mapy to 5 metrów. Przyjmujemy, że w całym obszarze dominuje zabudowa trzy- lub czterokondygnacyjna, a więc jeśli rysujemy budynek mieszkalny, to na jednej kratce jego powierzchni zabudowy zamieszkałą średnio około trzy osoby.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

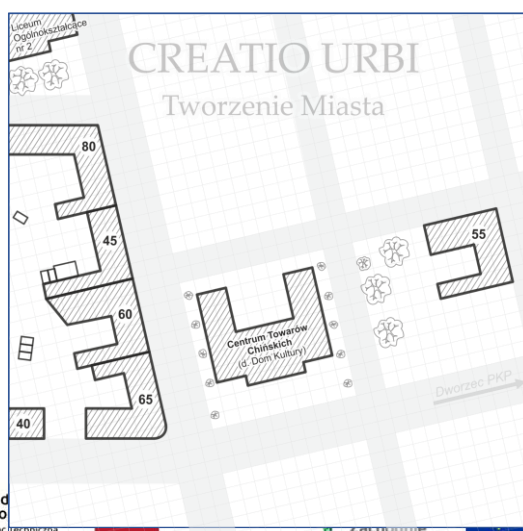

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

11

Przestrzeń wielowarstwowa

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

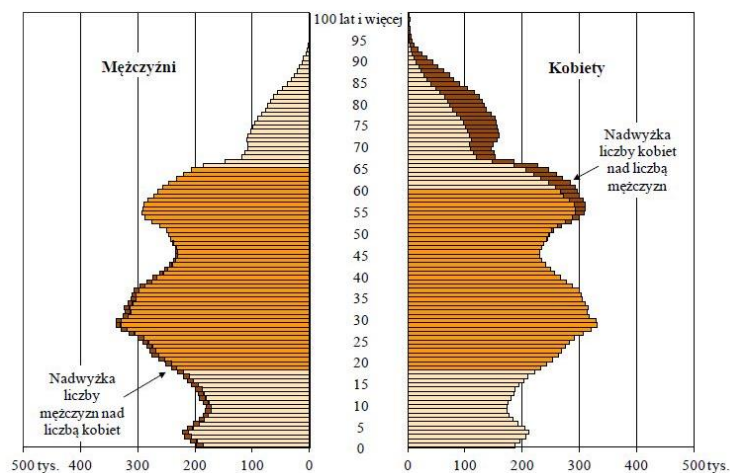
Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

12

Przestrzeń wielowarstwowa

Czy na naszym obszarze jest potrzebne przedszkole?

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

13

Przestrzeń wielowarstwowa

- Czy na naszym obszarze utrzyma się mały

- A może dwa lub trzy?
- Lub dziesięć?

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

14

Przestrzeń osobista: przeżycia, wspomnienia, zakorzenie, tożsamość...

...czyli – co sprawia, że „jestem STĄD”?

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

15

Przestrzeń wielowarstwowa

- W tej sesji popatrzymy na waszą przestrzeń miasta z perspektywy pojedynczego człowieka.
- Zastanówmy się wspólnie nad pojęciem *tożsamości* i *zakorzenia*.
- Wiemy, że głównym zagrożeniem rozwojowym wielu miast jest odpływ mobilnych mieszkańców, a wraz z nimi – ich kapitału ludzkiego. Jak ich zatrzymać?
Być może dzięki poczuciu zakorzenia.
- Lecz czym ono jest? Co sprawia, że częścią mojej tożsamości osobistej staje się stwierdzenie: „jestem STĄD”?
- Obejrzyjmy film...

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

16

Przestrzeń wielowarstwowa

Ćwiczenie „Przestrzenie dzieciństwa”:

- Spróbujemy przypomnieć sobie ważne przestrzenie ze wspomnień własnego dzieciństwa. Nie będziemy ich ujawniać przed grupą, ale przywołajmy je we własnej wyobraźni: jakie cechy miały?
 - Były ciasne, kameralne, czy rozległe, „z oddechem”?
 - Były odczuwane przez nas jako miękkie czy twarde?
 - Odbieraliśmy je jako raczej chłodne, czy raczej ciepłe?
- Czy wszyscy przypomnieliśmy sobie przestrzenie podobne, czy może każdy ma wspomnienia o zupełnie innej przestrzeni?
- Mieszkańcy powinni współprojektować przestrzeń!

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

17

Przestrzeń wielowarstwowa

- Teraz wspólnie modelujemy (wymyślamy) **czworo konkretnych mieszkańców projektowanej części miasta**.
- Niech będą w różnym wieku, różnej płci. Niech jedno z nich będzie osobą z niepełnosprawnością. Nadajmy im **konkretne imiona**.
- A teraz dorysowujemy na naszej mapie nowym kolorem „skarby dzieciństwa” naszych czterech postaci, miejsca ich ważnych wspomnień i „węzły tożsamości”. Niech to będą po trzy-cztery ważne miejsca każdej z czterech postaci.
- Spójrzmy teraz na mapę: to węzły tożsamości tylko czterech osób. A mamy ich na obszarze aż 1200!

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

18

Przestrzeń społeczna: włączenie, spójność, wspólnota, kapitał społeczny...

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

19

Przestrzeń wielowarstwowa

Wspólnototwórcze miejsca: zaznaczcie je na mapie!

Opis miejsca	Zaznacz:	Czy jest?
„MIEJSCÓWKA” – miejsce w otwartej przestrzeni publicznej, gdzie popołudniami stale przesiadują grupy młodzieży licealnej starszej: miejsca do siedzenia w grupkach, względny spokój i dyskrecja...	1	TAK/NIE
„PUNKT SPOTKAŃ” – charakterystyczne, znane wszystkim miejsce umawiania się na spotkania, gdzie można chwilę wygodnie poczekać i skąd następnie wyrusza się dalej: dobra dostępność logistyczna!	2	
„KAWIARENKA” – lokal, gdzie można się spotykać, gadać, urządzić kameralne spotkania, czynny do późnych godzin wieczornych, bezpieczny, kameralny, ciepły, międzypokoleniowy	3	
„STOLIK Z SZACHOWNICĄ” – symbolicznie określamy tak miejsce w przestrzeni otwartej, gdzie mogą spotykać się w swoim gronie seniorzy; seniorska wersja młodzieżowej „Miejscówki”	4	
„KLUB” – miejsce, gdzie można wynająć małą salę na spotkanie stowarzyszenia, grupy sąsiadów, grupy inicjatywnej itp. (około 30 osób, pod dachem, miejsce całoroczne, także w weekendy, niedrogo).	5	
„AGORA” – miejsce spotkań ogólnodzielnicowych – sala na około 120 osób, gdzie można robić zebrania mieszkańców, debaty, warsztaty, konsultacje i wydarzenia z przewidywaną większą frekwencją.	6	

20

Przestrzeń wielowarstwowa

Ćwiczenie: OCENIAMY STAN KAPITAŁU SPOŁECZNEGO:

Rodzaj sieci:	Jak oceniamy relacje społeczne dominujące w tej części miasta?	To jest gotowe	To trzeba wzmocnić	To trzeba zainicjować
1	2	3	5	6
Sieć relacji ZAUFAŃIA:	Mogę wywiesić na podwórku pranie i nikt go nie ukradnie...			
	Mogę zostawić na podwórku nieprzypięty rower i nic się nie stanie...			
	Wyjeżdżając na tydzień mogę dać sąsiadowi klucze, żeby podlał kwiaty...			
	W lokalnym sklepiu mogę w razie czego kupić coś „na zeszty”			
Sieć relacji LOJALNOŚCI:	Zawsze splacam zakupy „na zeszty” w lokalnym sklepiu...			
	Jeżeli znajdę pozostawioną na ławce kurtkę sąsiada, odniosę mu ją.			
	Jeżeli znajdę portfel sąsiada, odniosę mu go.			
Sieć relacji SOLIDARNOSCI:	Jeżeli dzielnicowy zapyta o sąsiada, opowiem tylko to, co trzeba.			
	Jestem gotów udzielić sąsiadowi drobnej pomocy (pożyczyć cukru, drobną kwotę)			
	Bylbym gotów przez kilka dni porządkować z sąsiadami podwórko			
	Mogę brać udział przez kilka tygodni w przygotowywaniu dzielnicowego festynu			
	Mogę pracować społecznie kilka miesięcy urządzając nasz dzielnicowy park			

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

21

**Przestrzeń kulturowa:
wartości, symbole, dziedzictwo,
kreatywność, sprawczość...**

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

22

Przestrzeń wielowarstwowa

W ostatniej sesji zapraszamy Was do przestrzeni kulturowej – przestrzeni wartości i symboli. Przestrzeni **dziedzictwa** i przestrzeni **kreatywności**

- **Dziedzictwo** to zasób kulturowy rzeczy i elementów niematerialnych wytworzonych przez dane społeczeństwo oraz splecione z tym zasobem otoczenie przyrodnicze, odczuwane przez to społeczeństwo jako na tyle ważne dla jego tożsamości, że wymagające ochrony.
- Dziedzictwo nie funkcjonuje w oderwaniu od społeczności: nie ma abstrakcyjnego „dziedzictwa jako takiego”, dziedzictwo zawsze jest czyjeś.
- W kontekście rewitalizacji warto pamiętać: **nie ma skuteczniejszego instrumentu ochrony dziedzictwa niż żywa pamięć i żywe przekonanie o jego ważności.**

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

23

Przestrzeń wielowarstwowa

CO SKŁADA SIĘ NA NASZE DZIEDZICTWO?

- Wymieńmy elementy dziedzictwa materialnego, które mogą być obecne w naszej przestrzeni...
 - elewacje budynków...
 - układ urbanistyczny, rodzaj zabudowy...
 - krajobraz kulturowy...
- Wymieńmy elementy dziedzictwa niematerialnego:
 - nazwy lokalne: formalne: (np. patron LO, nazwy ulic itd.),
 - nazwy nieformalne (np. zwyczajowe wersje nazw ulic i placów oraz „miejsc nieformalnych”,
 - obyczaje lokalne, legendy miejskie itd.).

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

24

Przestrzeń wielowarstwowa

ĆWICZENIE:

Notujemy pomysły na działania przybliżające dzieciom i młodzieży dziedzictwo historyczne naszego miasta

- Zaczniemy od najnudniejszych, najbardziej banalnych pomysłów: **czego na pewno nie robić?**
 - Co najszybciej znudzi dzieci do lat 10?
 - Co najszybciej znudzi młodzież do lat 16?
 - Co najszybciej znudzi starszą młodzież?
- W takim razie: **jak zaplanować ciekawe i żywe spotkania z dziedzictwem?**
 - Dla dzieci do lat 10?
 - Dla młodzieży do 16 lat?
 - Dla starszej młodzieży?
- **A jak to się robi w Waszym województwie?**

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

25

Podsumowanie ćwiczenia

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

26

Podstawy prawne procesu rewitalizacji

Elementy systemu rewitalizacji w Polsce

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

27

„System” nowego podejścia do rewitalizacji

BAZA: Krajowa Polityka Miejska 2023

WYTYCZNE

obligatoryjne przy
ubieganiu się o środki
z FE 2014-20

USTAWA

stosowana
fakultatywnie

TRANSFER WIEDZY

projekty pilotażowe, wymiana dobrych praktyk,
publikacje, warsztaty, szkolenia, centra wiedzy
(zwłaszcza: KCWR)

co do zasady tworzą ramy proceduralno-formalne

brak dodatkowych
narzędzi

max do końca 2023

dodatkowe
narzędzia

„bezterminowa”

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

28

Skutki prawne przyjęcia Programu Rewitalizacji i GPR oraz struktura GPR

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

29

Gminny program rewitalizacji - zawartość

Art. 15. 1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

- 1) szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru;

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

30

Gminny program rewitalizacji - zawartość

Art. 15. 1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

2) opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych;

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

31

Gminny program rewitalizacji - zawartość

Art. 15. 1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

3) opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji;

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

32

Gminny program rewitalizacji - zawartość

Art. 15. 1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

- 4) cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1;

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

33

Gminny program rewitalizacji - zawartość

Art. 15. 1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

- 5) opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:

- a) listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania,
- b) charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań, o których mowa w pkt 4;

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

34

Gminny program rewitalizacji - zawartość

Art. 15. 1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

- 6) mechanizmy integrowania działań, o których mowa w pkt 4, oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych;

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

35

Gminny program rewitalizacji - zawartość

Art. 15. 1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

- 7) szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych;

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

36

Gminny program rewitalizacji - zawartość

Art. 15. 1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

8) opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu;

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

37

Gminny program rewitalizacji - zawartość

Art. 15. 1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

9) system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji;

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

38

Gminny program rewitalizacji - zawartość

Art. 15. 1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

10) określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1182 i 1309);

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

39

Gminny program rewitalizacji - zawartość

Art. 15. 1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

11) określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3;

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

40

Gminny program rewitalizacji - zawartość

Art. 15. 1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

12) wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, o której mowa w art. 25, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania;

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

41

Gminny program rewitalizacji - zawartość

Art. 15. 1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

13) wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym:

- a) wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- b) wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany,
- c) w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu;

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

42

Gminny program rewitalizacji - zawartość

Art. 15. 1. Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

14) załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

43

Nowe podejście: Definicja rewitalizacji

*Rewitalizacja stanowi proces
wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych,
prowadzony w sposób **kompleksowy**,
poprzez **zintegrowane działania**
na rzecz **lokalnej społeczności**,
przestrzeni
i gospodarki,
skoncentrowane terytorialnie,
prowadzone przez **interesariuszy rewitalizacji**
na podstawie gminnego programu rewitalizacji.*

USTAWA z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, art.2

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

44

Analiza programów rewitalizacji, problemy we wdrażaniu programów, dobre i złe praktyki

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

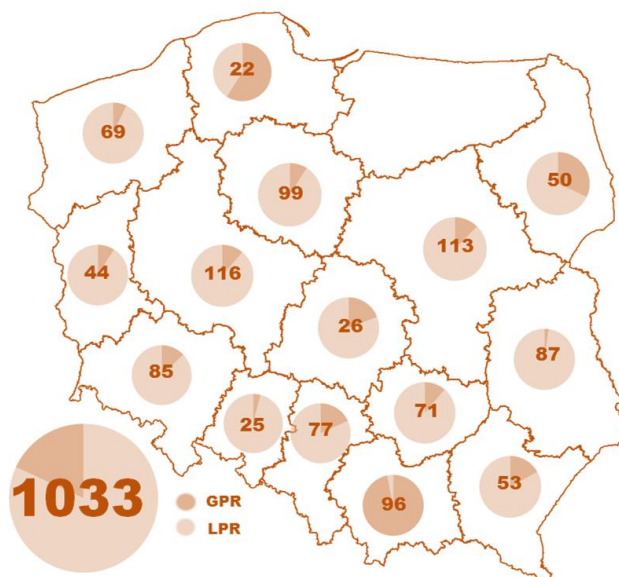
Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

45

źródło: MFiPR

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

46

Przejście z LPR na GPR w praktyce

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

47

Podsumowanie

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

48

DZIEŃ DRUGI

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

49

PROGRAM – II dzień

- 8.30 – 10.15 BLOK I** Procedura opracowania GPR, wymagania ustawy o rewitalizacji w zakresie konsultacji społecznych
Spójnienie do własnych programów rewitalizacji – Wnioski z procesów konsultacyjnych w kontekście wymagań ustawy o rewitalizacji
- 10.15 – 10.30 Przerwa kawowa**
- 10.30 – 12.15 BLOK II** Narzędzia wynikające z ustawy o rewitalizacji, aspekty proceduralno-formalne przygotowania i uchwalenia SSR i MPR
Spójnienie do własnych programów rewitalizacji – Czy w odniesieniu do zawartych w nich przedsięwzięć narzędzia ustawy o rewitalizacji mogłyby pomóc w ich realizacji?
- 12.15 – 12.30 Przerwa kawowa**
- 12.30 – 14.15 BLOK III** Poszukiwanie możliwości jak najefektywniejszego wykorzystania narzędzi ustawy o rewitalizacji w mieście X
Rola Komitetu Rewitalizacji w procedurze opracowania i uchwalania GPR
- 14.15 – 15.00 Przerwa obiadowa**
- 15.00 – 16.15 BLOK IV** Krajowy Zasób Nieruchomości a rewitalizacja
Aktywna polityka przestrzenna i gospodarka nieruchomościami a rewitalizacja
Spójnienie na własną gminę – Jakże w gminach występują problemy przestrzenne (nie tylko w obszarze rewitalizacji)? Czy narzędzia ustawy o rewitalizacji mogłyby pomóc w ich rozwiązywaniu?
Podsumowanie II dnia szkolenia
- 16.30 - 17.30** Dodatkowo: Indywidualne konsultacje

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

50

BLOK I

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

51

Procedura opracowania GPR

Wymagania w zakresie konsultacji społecznych

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

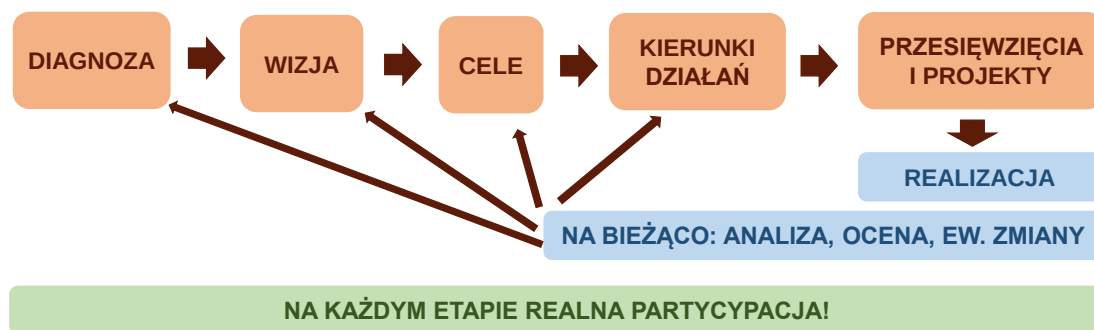
Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

52

Logika i sekwencja działań rewitalizacyjnych

Z przepisów ustawy wyraźnie wyłania się sekwencja działań powiązanych ze sobą logicznie, które mogą podlegać modyfikacjom w rezultacie wniosków z prowadzonej regularnie oceny programu i jego realizacji.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

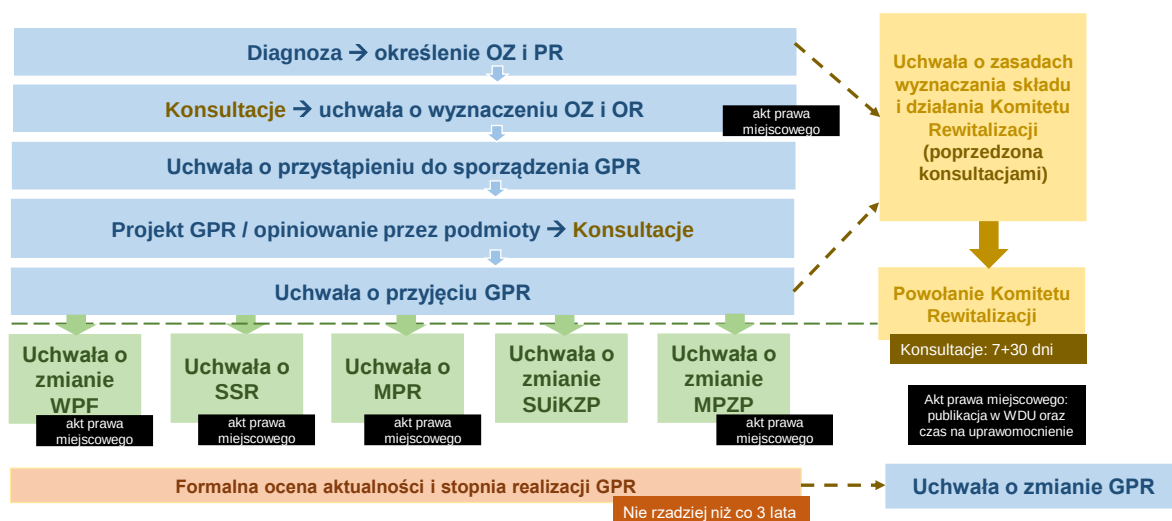

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

53

Proces rewitalizacji - procedura

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

54

Uchwały wg ustawy o rewitalizacji

- ▶ Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji – art. 7 ust. 2
- ▶ Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji – art. 8 ust. 1, art. 52 ust. 3 **akt prawa miejscowego**
- ▶ Powierzenie przeprowadzenia konsultacji społecznych – art. 8 ust. 2
- ▶ Uchwała o przystąpieniu do sporządzania GPR – art. 17 ust. 1
- ▶ Gminny program rewitalizacji – art. 14 ust. 1, art. 52 ust. 4
- ▶ Zmiana GPR, w tym zmiana bagatelna – art. 23 ust. 1 i 2
- ▶ Uchylenie GPR – art. 22 ust. 4
- ▶ Ustanowienie SSR – art. 25 ust. 1 **akt prawa miejscowego**
- ▶ Uchwalenie MPR – art. 41 pkt. 6 (art. 37f upizp) **akt prawa miejscowego**

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

55

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

55

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

- ▶ **Obszar zdegradowany** – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z nich.
- ▶ **Obszar rewitalizacji** - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację.
 - ▶ Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, lecz **nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy**.
 - ▶ W jego skład mogą wejść niezamieszkałe obszary występowania problemów przestrzennych (tereny poprzemysłowe, powojenne lub pokolejowe) wyłącznie gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru.

Rzeczpospolita
Polska

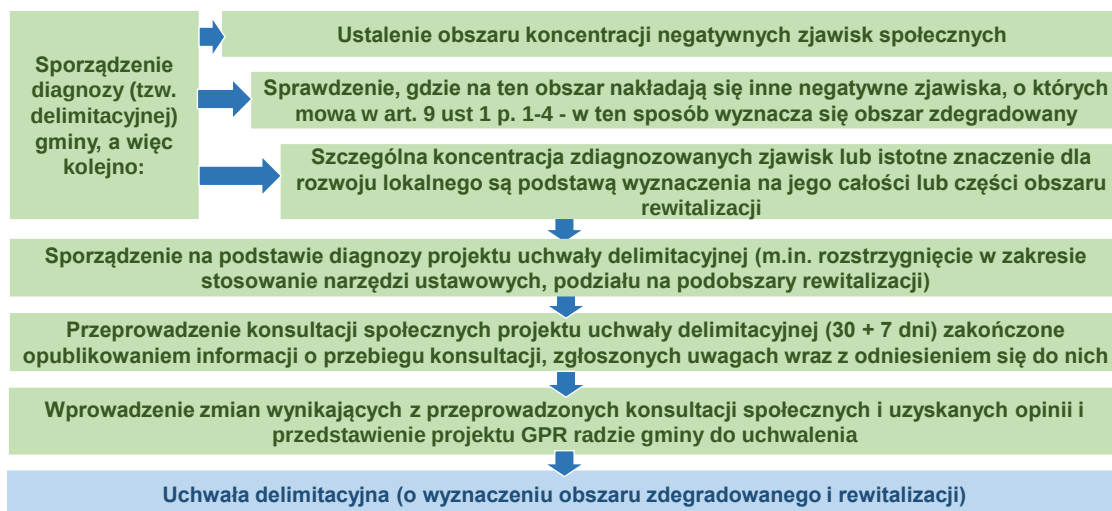

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

56

Delimitacja obszaru rewitalizacji - procedura

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

57

Gminny program rewitalizacji - procedura

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

58

Partycypacja społeczna

Podstawowa zasada: partycypacja obejmuje cały proces rewitalizacji.

Pozostałe istotne zasady:

- ▶ władze zapewniają, aby wszyscy interesariusze mogli się wypowiedzieć w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny procesu rewitalizacji
- ▶ poznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy
- ▶ edukacja, informacja o celach i istocie rewitalizacji
- ▶ dialog, integracja wokół rewitalizacji
- ▶ udział interesariuszy w opracowaniu dokumentów - zwłaszcza GPR
- ▶ wspieranie oddolnych inicjatyw

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

59

Partycypacja społeczna – konkretne wymagania (nie wyczerpującego tego, co jest potrzebne)

Komitet Rewitalizacji – reprezentacja interesariuszy, jest powoływany zarządzeniem Wójta/Burmistrza/Prezydenta

Konsultacje społeczne

=

uwagi

+

spotkania, debaty, warsztaty, spacer studyjne, ankiety,
wywiady, grupy przedstawicielskie, uwagi ustne (co
najmniej 2 rodzaje aktywności)

- ▶ Prowadzone w sposób, który pozwala na zrozumienie problemów rewitalizacji – język i forma dostosowane do różnych odbiorców.
- ▶ Informację o przebiegu konsultacji udostępnia się publicznie po ich przeprowadzeniu.
- ▶ Konsultacje powinny być prowadzone na obszarze, którego dotyczą.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

60

Przykład: Starachowice

- ▶ proces partycypacji rozłożony na etapy, co pozwoliło przełamać uprzedzenia i umożliwiło pogłębiony dialog
- ▶ instytucjonalizacja współpracy (w rezultacie procesów partycypacyjnych powstało stowarzyszenie mieszkańców)
- ▶ miasto dba o ciągłość i urozmaicony charakter partycypacji społecznej w rewitalizacji
- ▶ nacisk położono na prosty i czytelny przekaz do interesariuszy (np. w formie schematów)

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

61

Przykład: Wołomin

- ▶ uporządkowany charakter procesów partycypacyjnych – spotkanie otwarte, pod którym wyłoniono grupy robocze
- ▶ Grupy robocze pracowały w 4 obszarach tematycznych na 9 spotkaniach roboczych (3 h każde)
- ▶ Grupa rekomendacyjna – zespół liderów społecznych (mający znaleźć kontynuację w Komitecie Rewitalizacji), rozstrzygających o ostatecznym brzmieniu GPR

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

62

Przykład: Koszalin

- ▶ Wymagane prawem konsultacje społeczne projektów uchwał rady miasta.
- ▶ Na etapie prac na GPR interesariusze rewitalizacji mieli możliwość zgłaszania projektów rewitalizacyjnych, a także przeprowadzono zogniskowane wywiady grupowe z członkami Rad tych Osiedli, których tereny weszły w skład obszaru rewitalizacji.
- ▶ Na etapie wdrażania programu nie odnotowano działań partycypacyjnych mających odzwierciedlenie w internecie.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

63

Spojrzenie do własnych programów rewitalizacji

Partycypacja społeczna

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

64

Jakie wyciągacie wnioski z procesów konsultacyjnych w kontekście wymagań ustawy o rewitalizacji?

Czy łatwo będzie spełnić wymagania ustawy?

Czy zrobicie coś inaczej/lepiej niż kilka lat temu?

Czy przewidujecie inne podejście interesariuszy do konsultacji niż kilka lat temu?

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

65

BLOK II

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

66

Narzędzia wynikające z ustawy o rewitalizacji

Aspekty proceduralno-formalne wykorzystania narzędzi ustawowych

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

67

SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

68

SSR – najważniejsze informacje

Uchwała o SSR stanowi akt prawa miejscowego.

SSR ma służyć realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tylko 10 Specjalnych Stref ustanowiono dotąd w Polsce.

Uchwała o SSR jest podejmowana na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

SSR można ustanowić tylko na wybranych podobszarach (nie musi obejmować całego obszaru rewitalizacji).

Na podobszarach rewitalizacji można zróżnicować treść uchwały o SSR.

SSR ustanawiania maksymalnie na 10 lat bez możliwości przedłużenia.

Poza ustawą o rewitalizacji istnieją przepisy odwołujące się do SSR (np. ustawa o pomocy państwa w ponoszeniu wydatków w pierwszych latach najmu mieszkania) - warto śledzić zmiany w tym zakresie.

O zamiarze ustanowienia SSR i okresie na jaki będzie ustanowiona rozstrzyga GPR.

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

69

Narzędzia Specjalnej Strefy Rewitalizacji

SSR ustanawia się w celu sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (art. 25 ust.2).

Niemniej na zasadność jej ustanowienia nie wolno patrzeć tylko przez pryzmat realizacji zawartych już w programie przedsięwzięć, ale też odwrócić optykę:

„Co byliby możliwe do osiągnięcia poprzez program rewitalizacji, jeśli narzędzia SSR będą dostępne?”

Pojedyncze przedsięwzięcie lub szerszy problem/wyzwanie

Działania formalne otwierające drogę do stosowania narzędzia

Wykorzystanie narzędzia (jednorazowo lub nieregularnie)

Realizacja przedsięwzięcia lub ciągłe prowadzenie działań

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

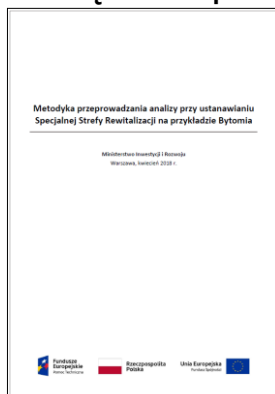

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

70

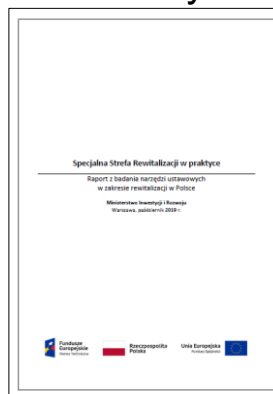
Skąd czerpać wiedzę o narzędzia ustawowych?

BYTOM

WAŁBRZYCH

Raport z badania MliR

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

71

**Działania objęte wnioskiem
muszą służyć realizacji
przedsięwzięć rewitalizacyjnych.**

**Uchwała o ustanowieniu SSR
określa szczegółowe zasady
udzielania dotacji, w tym tryb
postępowania z wnioskami,
sposób jej rozliczania i warunki
zwrotu, rodzaj niezbędnych
dokumentów.**

Udzielanie dotacji na remont lub przebudowę

**Gmina może udzielać dotacje
właścicielom i użytkownikom
wieczystym do wysokości 50%
nakładów na:**

- wykonanie robót budowlanych (remont lub przebudowa),
- prace konserwatorskie lub restauratorskie w odniesieniu do nieruchomości nie wpisanych do rejestru zabytków.

**Uchwała określa też
postanowienia, jakie ma
zawierać umowa o udzielenie
dotacji, a także sposób
gromadzenia informacji o
udzielonych dotacjach.**

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

72

Zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy

Gmina ma możliwość w uchwale o ustanowieniu SSR wprowadzić zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy, w tym zmian sposobu użytkowania obiektu budowlanego.

Zakaz może dotyczyć wszystkich lub określonych typów zmiany sposobu zagospodarowania terenu.

Zakaz musi uzasadniać stopień pokrycia planistycznego oraz ryzyko zaistnienia zagospodarowania niezgodnego z GPR lub utrudniającego jego realizację.

Rozwiązanie może stanowić kontynuację (lub modyfikację) zakazu ustanowionego w uchwale o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

73

Prawo pierwokupu

Na podstawie art. 109 ust. 1. pkt. 4b) ustawy o gospodarce nieruchomościami gminie przysługuje prawo pierwokupu nieruchomości położonych na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

Prawo pierwokupu w SSR podlega ogólnym regulacjom dotyczącym tego narzędzia.

Rozwiązanie może zostać zastosowane już na etapie podjęcia uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (na max. 2 lata).

Prawo pierwokupu ma charakter generalny – nie można go zawęzić do określonego obszaru lub typu nieruchomości.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

74

Lokalizacja takich inwestycji musi być określona w mpzp, a inwestycja musi stanowić podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne.

Społeczne budownictwo czynszowe jako cel publiczny

Społeczne budownictwo czynszowe to takie, w którym dostęp do lokali mieszkalnych następuje na zasadach nierynkowych na podstawie kryteriów określonych przez organy władzy publicznej.

Budowa lub przebudowa budynków służących rozwojowi społecznego budownictwa czynszowego na obszarze SSR przewidziana w GPR jest celem publicznym w rozumieniu art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami

Dodatkowo podmioty realizujące inwestycje muszą korzystać ze wsparcia środkami publicznymi lub KZN, a ich głównym celem działania podmiotów realizujących nie jest osiągnięcie zysku.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

75

Ułatwienia w zakresie gospodarowania nieruchomościami

Specjalna Stefa Rewitalizacji oferuje kilka rozwiązań mogących mieć znaczenie dla gmin, które borykają się z ze złożonymi lub nieuregulowanymi stanami własnościowymi.

Brak depozytu sądowego dla odszkodowań w przypadku wywłaszczeń oraz oparcie postępowań związanych z rewitalizacją o dane stron z księgi wieczystej.

Zaspokojenie roszczeń majątkowych dotyczących nieruchomości następuje poprzez świadczenie pieniężne (można zaproponować nieruchomość zamienną).

W przypadku postępowań administracyjnych związanych z przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi usprawnienia dotyczą ustalania kręgu stron postępowania oraz doręczania pism procesowych.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

76

Możliwość nie stosowania do części mniejszych zamówień przepisów Pzp – gdy roboty lub usługi zlecane są przez gminę spółdzielniom socjalnym albo NGO lub mają na celu aktywizację mieszkańców SSR (tylko do 1.01. 2021 r.).

Specjalne regulacje dotyczące przenoszenia lokatorów mieszkań komunalnych podlegających modernizacji, w tym w ostateczności możliwość zastosowania trybu administracyjnego (decyzja administracyjna wojewody).

Przepisy wspierające uniemożliwienie blokowania modernizacji budynku, w którym gmina posiada co najmniej połowę udziałów (większość lokali we wspólnocie).

Inne szczególne przepisy prawne obowiązujące na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

77

MIEJSCOWY PLAN REWITALIZACJI

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

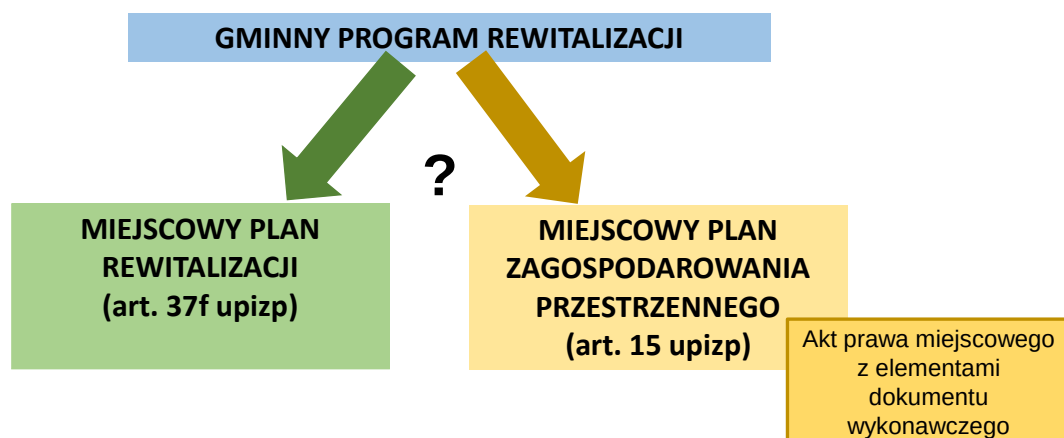
Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

78

Wybór „ścieżki” MPZP lub MPR jest **fakultatywny** – decyzję należy podjąć w oparciu o lokalne uwarunkowania i racjonalne przesłanki. Jeśli na OR obowiązuje MPZP i przyjęto GPR **poprzez zmianę MPZP można uchwalić MPR**

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

79

Oddziaływanie na działalność handlową i usługową

W MPR możliwe jest określenie:

- zakazów i ograniczeń dotyczących działalności handlowej lub usługowej,
- maksymalnej powierzchni sprzedaży obiektów handlowych, ich rozmieszczenia i dopuszczalnej liczby.

Ustalenia wchodzą w życie w terminie określonym w MPR, wynoszącym od 6 do 12 miesięcy od dnia jego wejścia w życie.

Nie stosuje się przepisu dopuszczającego tymczasowe wykorzystywanie terenu w sposób dotychczasowy do czasu ich zagospodarowania zgodnie z mpzp.

Przy stosowaniu tych narzędzi należy brać pod uwagę możliwość roszczeń odszkodowawczych.

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

80

Umowa urbanistyczna może być stosowana w przypadkach, w których uchwalenie MPR (a pośrednio: działania rewitalizacyjne) będzie skutkowało wzrostem wartości nieruchomości.

Świadczenie dla gminy jest formą wkładu w finansowanie rewitalizacji w stopniu adekwatnym do korzyści, jakie odniesienie inwestor (zależnie od wzrostu wartości nieruchomości).

W przypadku zawarcia umowy urbanistycznej nie pobiera się opłaty planistycznej ani opłaty adiacenckiej.

Umowa urbanistyczna

Stanowi zobowiązanie, wynikające z ustaleń MPR, inwestora inwestycji na niezabudowanej nieruchomości na obszarze rewitalizacji do budowy i przekazania na rzecz gminy infrastruktury technicznej lub społecznej lub lokali mieszkalnych jako warunku możliwości realizacji / użytkowania inwestycji określonej jako inwestycja główna.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

81

MPR – Szczegółowość opracowania

W MPR rozbudowano jednoznaczną możliwość kształtowania urbanistyki i architektury (eliminując potencjalne rozważania o granicach władztwa planistycznego).

Dopuszczono możliwość określenia „kompozycji przestrzennej nowej zabudowy i zasad harmonizacji” (szczegółowe zasady kształtowania zabudowy).

Wprowadzono możliwość „ustalenia charakterystycznych cech elewacji budynków”.

Możliwe jest określenie „szczegółowych ustaleń dotyczących (...) przestrzeni publicznych, w tym (...) zieleni, koncepcji organizacji ruchu (...) oraz przekrojów ulic”.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

82

Koncepcja urbanistyczna
obszaru objętego planem.

Model struktury przestrzennej
obszaru objętego planem.

Widoki elewacji.

MPR – formy wizualizacji ustaleń planu

Wymaga się, aby na potrzeby postępowania w sprawie uchwalenia albo zmiany miejscowego planu rewitalizacji sporządzać i publikować wizualizacje projektowanych rozwiązań tego planu, co do których odpowiednie rozporządzenie formułuje konkretne oczekiwania (w zależności od treści planu).

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

83

Porównanie MPR i MPZP

	miejskowy plan rewitalizacji	miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
Ograniczenie działalności handlowej lub usługowej	możliwość wprowadzenia zakazu lub ograniczenia działalności handlowej lub usługowej	możliwe tylko w oparciu o sposób użytkowania terenów, a reglamentacja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych tylko na podstawie studium
Szczegółowość rozwiązań przestrzennych	możliwość szczegółowych zapisów skala 1:100-1:1000	szczegółowe zapisy – dyskusyjne (różne oceny wg orzecznictwa) skala 1:500-1:1000
Umowa urbanistyczna – świadczenie „w naturze” na rzecz gminy	możliwość stosowania tego mechanizmu – plan określa zasady	brak możliwości stosowania tego mechanizmu pozostają tylko dobrowolne umowy oraz art.16 ustawy o drogach publicznych
Scalenia i podział nieruchomości a proces planistyczny	możliwe do przeprowadzenia równocześnie z procedurą planistyczną na bazie ustaleń GPR	przewodzone odrębnie od procesu planistycznego dla obszarów wskazanych w studium

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

84

Porównanie MPR i MPZP (c.d.)

	miejskowy plan rewitalizacji	miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
Koncepcja organizacji ruchu	możliwe zawarcie jej w treści MPR i zdeteminowanie przyszłych działań zarządcy drogi publicznej	brak możliwości uwzględnienia w planie, sprawa pozostaje w gestii przyszłych rozstrzygnięć zarządcy drogi publicznej
Prowadzenie dotychczasowej działalności handlowej lub usługowej	art. 35 <u>upizp</u> (kontynuowanie użytkowania) nie stosuje się	art. 35 <u>upizp</u> (kontynuowanie użytkowania) obowiązuje
Odszkodowania	oprócz odszkodowań z art. 36 <u>upizp</u> istnieje możliwość dochodzenia odszkodowania z tytułu ograniczeń w prowadzeniu działalności handlowej lub usługowej	wyłącznie odszkodowania z art. 36 <u>upizp</u>
Formy prezentacji planu	obowiązkowe są rozbudowane formy: wizualizacje i makiety	obowiązkowe są wyłącznie: rysunek i tekst, brak innych wymagań

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

85

POZOSTAŁE NARZĘDZIA (powszechnie obowiązujące)

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

86

Aktualnie maksymalny poziom stawki wynosi 3,15 zł/1m² powierzchni.

Podwyższony podatek od niezabudowanych nieruchomości pod zabudowę

Na bazie art. 5 ust. 1 pkt. 1d istnieje możliwość ustalenia podwyższonej stawki podatku dla niezabudowanych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową lub usługową.

Możliwość dotyczy gruntów objętych obszarem rewitalizacji, jeśli od wejścia w życie mpzp dla tych gruntów upłynął okres co najmniej 4 lat.

Interpretacja MF doprecyzowała, że w przypadku, gdy dla gruntów objętych mpzp wyznaczany jest obszar rewitalizacji, muszą upłynąć 4 lata, aby zastosować podwyższoną stawkę.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

87

Nowy cel publiczny to: budowa i utrzymywanie państwowych lub samorządowych instytucji kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.

Nowe cele publiczne

Uzupełnienie katalogu celów publicznych w art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz dodanie art. 124 c wprowadzającego nową formę ograniczenia prawa korzystania z nieruchomości (przepisy obowiązujący powszechnie)

Nowy cel publiczny to: wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne samorządowe: ciągi piesze, place, parki, promenady lub bulwary, a także ich urządzenie, w tym budowa lub przebudowa.

Możliwość ograniczenia prawa do korzystania z nieruchomości w celu urządzenia ogólnodostępnego ciągu pieszego przez prześwity lub podcienia, w obrysie obiektu budowlanego.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

88

Możliwość sprzedaży nieruchomości z bonifikatą

Na podstawie art. 68 ust. 1 pkt. 12 ustawy o gospodarce nieruchomościami prezydent/burmistrz/wójt ma możliwość udzielenia bonifikaty przy sprzedaży nieruchomości na cele realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Przepis dotyczy wyłącznie nieruchomości przeznaczona jest na cele realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w GPR.

Określenie dopuszczalnej bonifikaty następuje w uchwale rady gminy.

Ostatecznie o zastosowaniu bonifikaty decyduje prezydent/burmistrz/wójt.

Rzeczpospolita
Polska

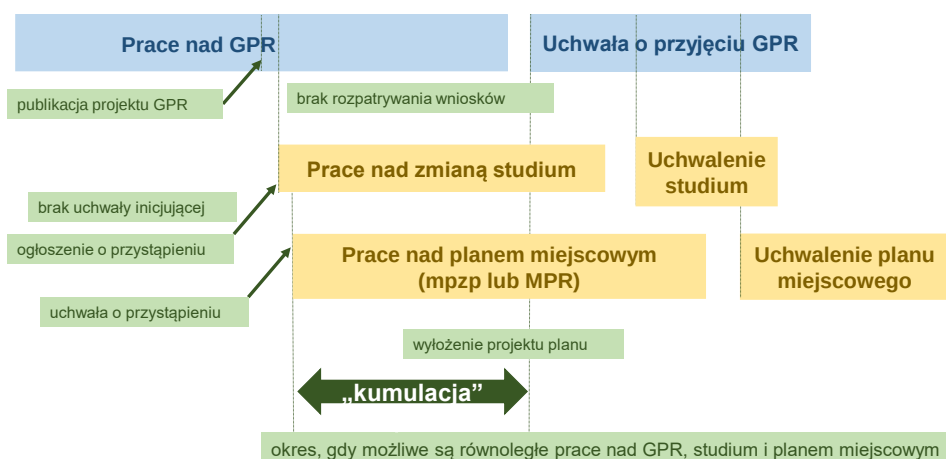

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

89

Jak usprawnić prace planistyczne w ramach rewitalizacji?

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

90

Spojrzenie do własnych programów rewitalizacji

Potencjał do wykorzystania narzędzi ustawowych

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

91

**Czy w odniesieniu do zawartych w Waszych
programach rewitalizacji przedsięwzięć
narzędzia ustawowe mogłyby ułatwić ich
wdrożenie?**

Tak?

Nie? Dlaczego?

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

92

BLOK III

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

93

Jak najefektywniej wykorzystać narzędzi ustawy o rewitalizacji?

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

94

Zapraszamy na wirtualny spacer po pewnym mieście.

Poszukamy w nim problemów funkcjonalno-przestrzennych, w których rozwiązaniu mogą pomóc narzędzia ustawowe.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

95

DOTACJE DLA WŁAŚCICIELI PRYWATNYCH NIERUCHOMOŚCI

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

96

Przykład: Włocławek, Łódź

Wyzwanie: potrzeba zachęcenia/wsparcia prywatnych właścicieli nieruchomości do podjęcia **wysiłku remontowego**.

Oczekiwany skutek: zmiany w obszarze rewitalizacji, uruchomienie „mechanizmu domina”.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

97

Zasady udzielania dotacji

Kluczowe zagadnienia do rozstrzygnięcia przed sformułowaniem uchwały :

- Relacja między tym systemem a dotacjami dla obiektów zabytkowych
- Ograniczenie/preferencje do wskazanych rejonów/ulic/lokalizacji?
- Preferencje (wysokość procentowa dotacji) za kompleksowość remontu, określone typy robót – np. elewacje, trwałość konstrukcji, warunki zamieszkania – jaki priorytet?
- Preferencje przy ocenie wniosków (komplementarność, deklarowany udział w realizacji GPR, pilność, stan warunków zamieszkania, inne)?
- Elastyczność czy sztywne reguły? Prostsze czy trudniejsze wymagania (warunki udziału, wymagane dokumenty, sposób wypłaty dotacji, itp.)
- Kiedy terminy składania wniosków i ich wyboru vs. uchwała budżetowa?
- Jaka struktura ma dokonywać oceny wniosków?

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

98

ZAKAZ WYDAWANIA DECYZJI WZ

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

99

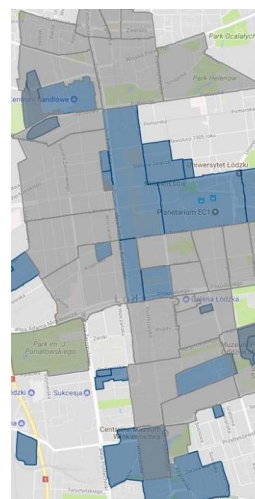
Przykład: Bydgoszcz, Kościan

Wyzwanie/problem:

małe pokrycie planistyczne na obszarze rewitalizacji. Wola zapobieżenia **niepożądanym inwestycjom**. Dążenie do uczynienia zapisów **studium** w pewnym zakresie **wiązącymi**. Chęć **osiągania celów w politykach sektorowych** poprzez odpowiednie kształtowanie inwestycji.

Oczekiwany skutek:

Ograniczenie niepożądanych inwestycji i wpływ na kształt powstających inwestycji, impuls dla szybszego uchwalania planów miejscowych.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

100

o którym mowa w § 2, decyzji o warunkach zabudowy, o których mowa w art. 59 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1, ustala się dla następujących zmian sposobu zagospodarowania terenu:

1) budowy lub przebudowy obiektów budowlanych związanych z prowadzeniem działalności hazardowej;

2) budowy lub przebudowy obiektów budowlanych, mogących znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć

mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71);

3) budowy lub przebudowy obiektów budowlanych o przeznaczeniu handlowym o powierzchni zabudowy powyżej 200 m²;

4) budowy obiektów budowlanych z systemem grzewczym na paliwo stałe;

5) przebudowy obiektów budowlanych z systemem grzewczym na paliwo stałe, nie obejmujących zmiany systemu grzewczego na system zasilany paliwem gazowym, energią elektryczną lub alternatywnym źródłem energii.

3. Zakaz, o którym mowa w ust. 1, ustala się dla następujących zmian sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części:

1) na obiekt budowlany lub jego część związaną z działalnością hazardową;

2) mogących znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71);

3) na obiekt budowlany lub jego część o przeznaczeniu handlowym o powierzchni użytkowej powyżej 200 m²;

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

101

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

101

SPOŁECZNE BUDOWNICTWO CZYNszOWE I NARZĘDZIA GOSPODARKI NIERUCHOMOŚCIAMI

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

102

Przykład: Kalisz, Lublin, Wołomin

Wyzwanie/problem:

Komunalny zasób mieszkaniowy w budynkach nie stanowiących własności gminy.

Długotrwały spór sądowy dotyczący własności niszczącego cennego obiektu.

Oczekiwany skutek:

Uporządkowanie stanu własnościowego bez nadmiernych kosztów po stronie gminy. Umożliwienie prowadzenia prac modernizacyjnych lub rewitalizacyjnych.

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

103

Przykład: Biała Podlaska

Wyzwanie/problem:

Zmiana wizerunku kluczowego obszaru miasta, który nie jest 100% własnością gminy.

Oczekiwany skutek:

Estetyczne zagospodarowanie terenu połączone z realizacją celu społecznie użytecznego.

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

104

Przykład: Gorzów Wlkp., Świnoujście

Wyzwanie/problem:

Nieuporządkowane tereny o trudnej strukturze własności. Zapotrzebowanie na budownictwo komunalne lub TBS w obszarze rewitalizacji, przy braku gminnych działek. Potrzeba zwiększenia gminnego zasobu mieszkaniowego.

Oczekiwany skutek:

Zmiana wizerunku obszaru rewitalizacji – w zakresie zagospodarowania oraz struktury i relacji społecznych.

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

105

Przykład: Krasnystaw

[STRONA GŁÓWNA](#) [AKTUALNOŚCI](#) [KONTAKT](#) [Q](#)

Rozpoczęcie nowej inwestycji

Informujemy, że Towarzystwo Budownictwa Społecznego Spółka z o.o. w Krasnymstawie rozpoczyna realizację kolejnego projektu inwestycyjnego pod nazwą "Odbudowa historycznego układu urbanistycznego w rejonie ulic Mostowej, Czystej, Zamkowej i Kościuszki w Krasnymstawie, wpisanego do rejestru zabytków województwa lubelskiego pod nr A/628, na działkach nr ewid. 885, 886/2, 887/2, 888."

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

106

PRAWO PIERWOKUPU

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

107

Przykład: Wałbrzych, Łódź

Wyzwanie/problem:

niewielki zasób nieruchomości komunalnych **utrudniający aktywną politykę** przestrzenną/inwestycyjną. Dążenie do **wpływu na rynek nieruchomości** w celu zapobiegania niekorzystnym procesom.

Oczekiwany skutek:

Możliwość realizacji inwestycji gminnych oraz inicjowania inwestycji prywatnych o pożądanym kształcie. Rozwój zasobu komunalnego (mieszkalniowego i nie tylko).

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

108

MIEJSCOWY PLAN REWITALIZACJI

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

109

Przykład: Warszawa, Poznań

Wyzwanie/problem:

Realizacja infrastruktury technicznej i społecznej służącej nowej zabudowie. Zwiększenie majątku gminy w zakresie bezpośrednio służącym społeczności.

Oczekiwany skutek:

Kompleksowe zagospodarowanie terenów na obszarze rewitalizacji. Pozyskanie infrastruktury technicznej, społecznej, mieszkań do zasobu gminy.

Pokrycie
planistyczne
obszaru rewitalizacji

Źródło: ZPR m.st. Warszawy do 2022

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

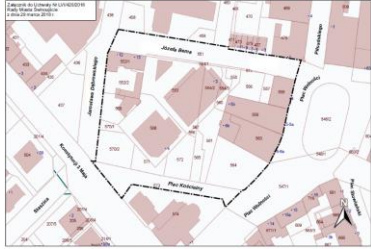
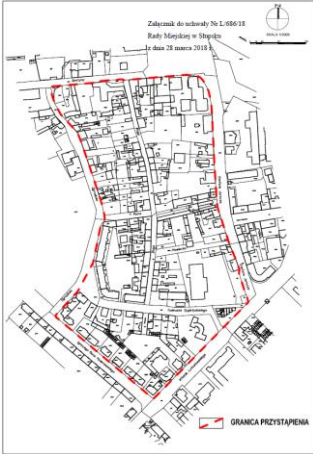

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

110

Przykład: Słupsk, Świnoujście

3. Przedmiotem miejscowego planu rewitalizacji jest ustalenie zasad zagospodarowania terenu w tym przewidzianych przez katalizowania zabudowy dla istniejącego kwartału zlokalizowanego w obszarze rewitalizacji wyznaczonym Uchwałą Nr XXXVIII/296/2017 Rady Miasta Świnoujście z dnia 11 maja 2017r. W miejscowym planie rewitalizacji zostanie określona lokalizacja inwestycji polegających na budowie lub przebudowie budynków służących rozwojowi społecznego budownictwa czynszowego w ramach realizacji inwestycji celu publicznego.

Obecnie kwartał zagospodarowany jest w sposób chaotyczny. Jedyną zwiastą zabudowę o charakterze indywidualnym stanowi fragment pierzei od strony Placu Wolności. Wnętrze kwartału zabudowane jest parterowymi budynkami wzniesionymi, stanowiącymi substancję zabudowy nie przystającą do obecnych czasów oraz miejsca. Część terenu zagospodarowana jest zalenią w sposób, który nie stanowi miejsca sprzyjającego wypoczynkowi dla społeczności lokalnej.

Uchwała umożliwi rozpoczęcie działań zmierzających do zwiększenia intensywności wykorzystania terenu, wynikającego z aktualnych potrzeb związanych z rozwojem funkcji turystyczno-wypoczynkowej, w tym zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, oraz do uporzędowania zdegradowanej przestrzeni zlokalizowanej w centrum miasta, ustalenia zapisów planu, w których określone zostaną parametry dla nowej (istniejącej) zabudowy i sposobu zagospodarowania terenu, w tym szczegółowe ustalenia dotyczące zagospodarowania i wyposażenia terenów przestrzeni publicznych.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

NOWE CELE PUBLICZNE

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

Przykład: Łódź

Wyzwanie/problem:

Nieestetyczne i niefunkcjonalne podwórka i kwartały XIX-wiecznej zabudowy.
Chaotyczne zagospodarowanie, brak zieleni i szlaków pieszych.

Oczekiwany skutek:

Przeznaczenie podwórek pod ogólnodostępną zielenią urządzone.
Ustanowienie przejść bez wywłaszczania budynków.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

113

OGRANICZENIE DZIAŁALNOŚCI HANDLOWEJ I GOSPODARCZEJ

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

114

Przykład: Gorzów Wlkp.

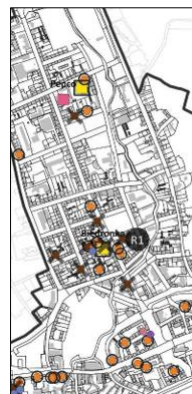
Wyzwanie/problem:

Niepożądane usługi lub punkty handlowe na obszarze rewitalizacji (lub ich nadmierna liczba). Potrzeba zachowania wpływu na rodzaje prowadzonej działalności.

Oczekiwany skutek:

Eliminacja (lub zahamowanie ekspansji) niepożądanych usług/handlu. Wykształcenie stref usług/handlu o określonym charakterze.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

115

Rola Komitetu Rewitalizacji w procedurze opracowania i uchwalania GPR

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

116

Warsztat:

Posiedzenie Komitetu Rewitalizacji w gminie, która chce uczynić turystykę stymulatorem aktywizacji gospodarczej i zmiany społecznej. Jak ująć to zagadnienie w Gminnym Programie Rewitalizacji?

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

117

Nasza gmina:

Gmina wiejska położona ok. 50 km od morza, dotknięta problemami strukturalnymi. Obszar rewitalizacji został wyznaczony w miejscowości gminnej oraz kilku sołectwach. W jednym z nich lokalny przedsiębiorca uruchomił niewielki park rozrywki licząc na przyciągnięcie turystów wypoczywających nad morzem. Na razie jednak park nie jest wystarczająco atrakcyjny, aby przyciągnąć znaczące grono gości.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

118

BLOK IV

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

119

Krajowy Zasób Nieruchomości a rewitalizacja

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

120

Rewitalizacja w ustawie o Krajowym Zasobie Nieruchomości

Art. 6. KZN może prowadzić działania analityczne w zakresie mieszkalnictwa, gospodarki nieruchomościami, budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz rewitalizacji i w tym zakresie współpracować w szczególności z instytutami badawczymi i szkołami wyższymi

Art. 8. KZN może prowadzić działania popularyzujące innowacyjne rozwiązania w zakresie mieszkalnictwa, gospodarki nieruchomościami, budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz **rewitalizacji**.

Art. 10. 1. Właściwe organy oraz spółki Skarbu Państwa sporządzają wykazy nieruchomości, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 3, którymi gospodarują 3. Wykazy nieruchomości, o których mowa w ust. 1, zawierają również informacje o tym, czy nieruchomość: (...)

5) jest położona: (...) e) **na obszarze rewitalizacji lub w jego sąsiedztwie**

Art. 38. 1. Do zadań Prezesa KZN należy:

podejmowanie czynności w zakresie prowadzenia, we współpracy z instytutami naukowymi nadzorowanymi przez ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, działań analitycznych i popularyzujących innowacyjne rozwiązania w zakresie mieszkalnictwa, gospodarki nieruchomościami, budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz rewitalizacji (...).

Art. 49. 2. Przeznaczając środki KZN na finansowanie lub współfinansowanie realizacji uzbrojenia technicznego służącego nieruchomościom przeznaczonym na cele mieszkaniowego zasobu gminy lub budownictwa czynszowego, uwzględnia się przyczynienie się tej realizacji do istotnego, na danym obszarze, zwiększenia liczby mieszkań wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy lub realizowanych w ramach budownictwa czynszowego lub do istotnego zmniejszenia się liczby mieszkań wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy lub realizowanych w ramach budownictwa czynszowego o poziomie wyposażenia nieodpowiadającemu warunkom technicznym dla pomieszczeń mieszkalnych, przyczynienie się do **zwiększenia efektywności realizacji programów rewitalizacji** w danej gminie, a także występujące na danym obszarze istotne trudności w uzyskaniu mieszkania z mieszkaniowego zasobu gminy, w szczególności, gdy prognozowany czas oczekiwania na mieszkanie z mieszkaniowego zasobu gminy przekracza 5 lat.

Art. 52. 1. Nieodpłatne przekazanie nieruchomości jednostce samorządu terytorialnego, związkowi jednostek samorządu terytorialnego lub spółce celowej z wyłącznym udziałem jednostki samorządu terytorialnego może nastąpić w drodze umowy: (...)

2) w przypadku nieruchomości położonych **na obszarze rewitalizacji** lub w jego sąsiedztwie – **w celu realizacji działań rewitalizacyjnych**;

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

121

Krajowy Zasób Nieruchomości w ustawie o rewitalizacji

Art. 17. 2. Wójt, burmistrz albo prezydent miasta, po podjęciu przez radę gminy uchwały o przystąpieniu do sporządzenia gminnego programu rewitalizacji, kolejno:

4) występuje o zaopiniowanie projektu gminnego programu rewitalizacji:

a) w każdym przypadku przez: (...)

Krajowy Zasób Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. z 2018 r. poz. 2363 oraz z 2019 r. poz. 1309) – w zakresie sposobu zagospodarowania oraz przedsięwzięć związanych z nieruchomościami wchodzącymi w skład Zasobu Nieruchomości,

Art. 27. 2. Przez społeczne budownictwo czynszowe należy rozumieć budownictwo spełniające wymagania, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

122

Aktywna polityka przestrzenna i gospodarka nieruchomościami a rewitalizacja

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

123

Spojrzenie na własną gminę

problemy przestrzenne i sposoby ich rozwiązywania

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

124

Jakie problemy przestrzenne (nie tylko w obszarze rewitalizacji) występują w gminie?

Czy narzędzia ustawy o rewitalizacji mogłyby pomóc w ich rozwiązywaniu?

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

125

- Co zrobić z przestrzenią tego miasta?
- Powierzchnowe zmiany chyba nie wystarczą...
- Jak partycypacja ma uruchomić proces przekształceń?

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

126

126

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

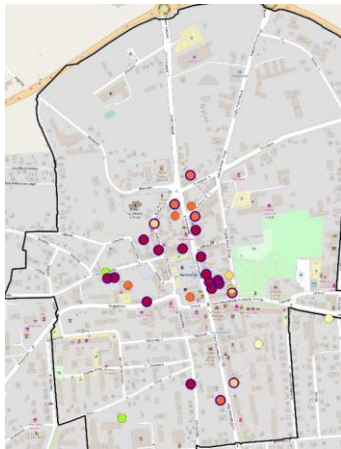

Unia Europejska
Fundusz Spójności

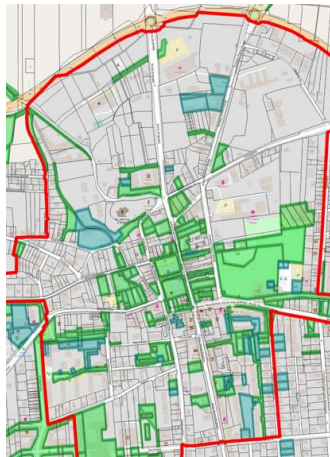
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

127

127

- Budynki w złym stanie technicznym
- Problemy techniczne budynków
- 0
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4

- granice obszaru rewitalizacji
- zasób mienia komunalnego
- działki oddane w użytkowanie wieczyste
- działki oddane w trwały zarząd

Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

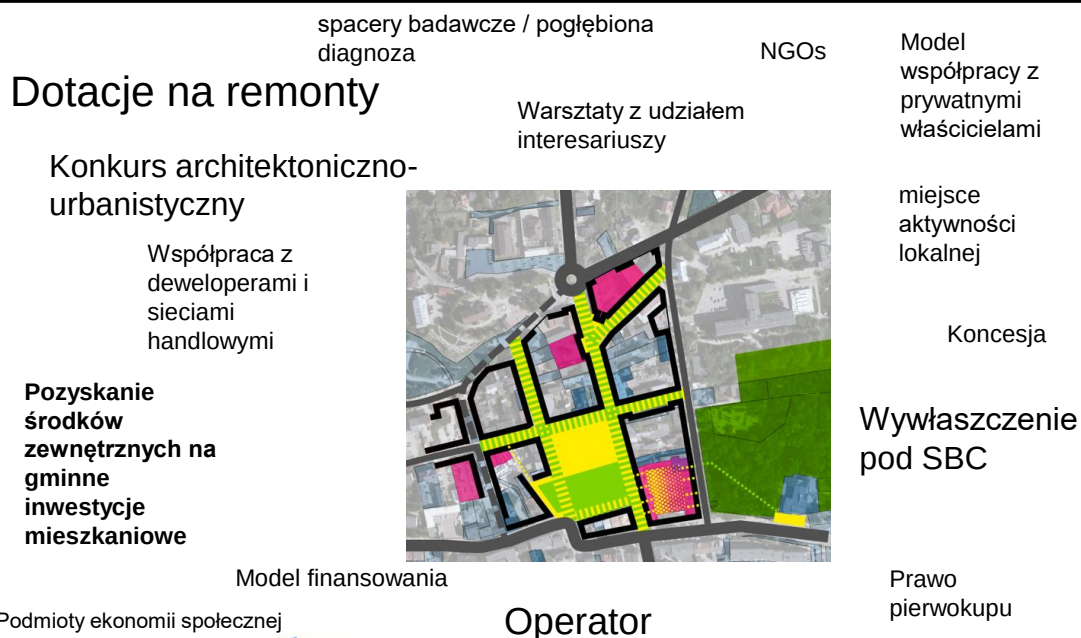

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

128

128

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

129

129

Przykład: Dąbrowa Górnicza

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

130

Przykład: Rotterdam

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

131

Przykład: Gdańsk

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

132

Aktywny wpływ władz gmin na zagospodarowanie przestrzeni na ich terenie - przykłady

Siechnice

- systematyczna kreacja nowego centrum miasta wokół miejskiej inwestycji (ratusza)

Wrocław - Nowe Żerniki

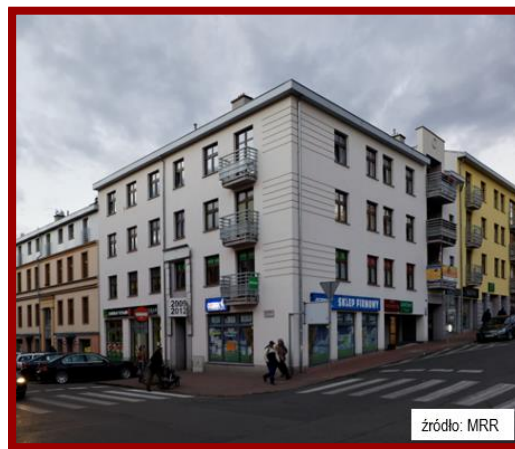
- kształt nowej dzielnicy wypracowany partycypacyjnie i następnie konsekwentnie wdrażany przez władze miasta

Łódź – program „Zielone Polesie”

- Operacjonalizacja zamierzeń zawartych w planach miejscowych

Stargard

- TBS jako realizator polityki nie tylko mieszkaniowej ale i przestrzennej

źródło: MRR

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

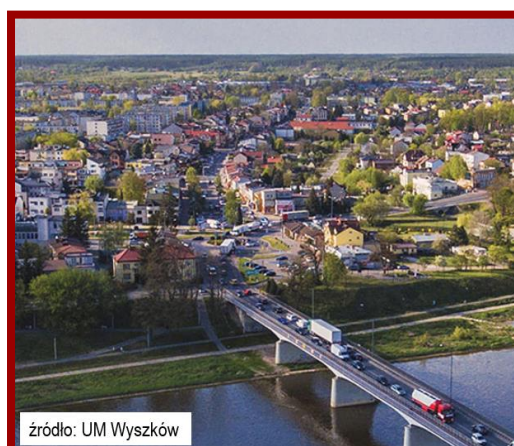
133

133

Aktywny wpływ władz gmin na zagospodarowanie przestrzeni na ich terenie - przykłady

Wyszków

- proinwestycyjna i konsekwentna (rozciągnięta na wiele lat) polityka przestrzenna i gospodarka nieruchomościami
- działania nakierowane na przygotowanie terenów pod inwestycje przemysłowe i przyciąganie inwestorów
- dlatego tego modelu nie można byłoby zastosować do zabudowy miastotwórczej i pozyskiwania inwestorów i mieszkańców

źródło: UM Wyszków

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

134

134

Narzędzia ustawy o rewitalizacji to szansa na aktywny wpływ władz gmin na zagospodarowanie przestrzeni na obszarze rewitalizacji

źródło: MRR

źródło: MPU Łódź

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

135

Podsumowanie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

136

A teraz zapraszamy chętnych na indywidualne konsultacje

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

137

REVITALIZATION

IN PROGRESS

with a little help from PROJEKTY MIEJSKIE

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze
Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

138

PROJEKTY MIEJSKIE
 pomagamy miastom mądrze się rozwijać

Dziękujemy za uwagę

Rajmund Ryś 603 583 369
Andrzej Brzozowy 506 494 653

www.projektymiejskie.pl

fb.com/projektymiejskie

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita Polska

Pomorze Zachodnie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020